

В.С. Кобилинська, студентка, V курс, гр. ОАМ-24, ФОФ
Науковий керівник - д.е.н., доцент Т.А. Бутинець
Житомирський державний технологічний університет

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ РУХУ ТОВАРІВ

Сучасна економічна ситуація країни та діяльність великих підприємств передбачає здійснення комплексу заходів щодо удосконалення їх діяльності для підтримки конкурентоспроможності на ринку та підвищення прибутковості. Одним із способів покращення становища підприємства та підтримки його в конкурентоспроможному стані є проведення внутрішнього аудиту, основним завданням якого є виявлення відхилень в діяльності підприємства та розробка рекомендацій щодо їх усунення.

Можна з впевненістю констатувати, що в такій інформаційно насиченій і складній системі, як сфера торгівлі, сьогодні як ніде, постає проблема дієвого внутрішнього аудиту. Причому, внутрішній аудит повинен бути орієнтований на торговельну специфіку і відслідковувати технологічні процеси господарської діяльності підприємства. Внутрішній аудит досліджує всі аспекти діяльності підприємства, в тому числі основні операції, які здійснюються в процесі руху товарів через організації: постачання (придбання), внутрішнє переміщення та реалізація.

На сьогодні, при проведенні внутрішнього аудиту відображення в обліку і звітності господарських операцій з товарами аудитором необхідно впевнитися у відсутності помилок і порушень. Серед найпоширеніших типових порушень виділяють:

- незадовільна організація бухгалтерського обліку;
- незадовільна організація складського господарства та збереження товарів;
- невиконання завдання по заготівлі товарів;
- придбання непотрібних товарів, наявність на складі зіпсованих товарів;
- завищення собівартості придбаних товарів;
- порушення правил прийому вантажів, неправильне визначення та оформлення нестач;
- неповне оприбуткування надходжень товарів;
- необгрунтовані претензії до постачальників;
- не раціональний відпуск товарів, порушення норм або лімітів їх відпуску;
- порушення порядку відшкодування вартості товарів матеріально-відповідальними особами ;
- порушення порядку проведення інвентаризацій;
- нестачі, надлишки, привласнення товарів працівниками підприємств;
- помилки чи підробки при кодуванні документів.

Для того, щоб уникнути та мінімізувати вищевказані порушення які можуть призвести до негативних наслідків в діяльності підприємства, необхідним є проведення завчасного внутрішнього аудиту на підприємстві.

Розглянемо основні порушення :

1. Незадовільна організація бухгалтерського обліку

Під організацією бухгалтерського обліку розуміють цілеспрямовану діяльність керівників підприємства по створенню, постійному впорядкуванню та удосконаленню системи бухгалтерського обліку з метою забезпечення інформацією внутрішніх та зовнішніх користувачів. Проблема організації обліку на кожному конкретному підприємстві полягає у встановленні і запровадженні такої сукупності правил, реалізація яких забезпечила б максимальний ефект від ведення обліку. При проведенні внутрішнього аудиту, правильності організації бухгалтерського обліку, щодо руху товарів аудитор керується Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996-XIV, із змінами і доповненнями, в якому визначаються основні засади щодо організації бухгалтерського обліку, правильність порядку оформлення первинних документів та регістрів обліку. Також аудитор повинен проаналізувати облікову політику підприємства та звернути увагу на розкриття у ній інформації: про методи списання товарів, порядок їх переоцінки, облікове відображення та ін.

2. Неповне оприбуткування, надходження товарів

При перевірці операцій з надходження товарів на підприємство, аудитор аналізує повноту та достовірність відображення таких операцій в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності шляхом звірки первинних документів підприємства-замовника та його контрагентів, перевіряє вибірково методом відповідності даних синтетичного та аналітичного обліку товарів. До перевірки підлягають такі документи як накладна, податкова накладна, товарний чек, Головна книга, регістри обліку, зокрема журнал 5 та 5А. Особлива увага звертається на правильність визначення первісної вартості товарів. При перевірці надходження товарів аудитор аудитор з'ясовує відповідність назви, сорту, кількості, якості, ціни оприбуткованих товарів з аналогічними показниками, вказаними в документах постачальника.

3. Порушення порядку проведення інвентаризації

Здійснення інвентаризації є важливим елементом проведення аудиторської перевірки на торгівельних підприємствах. Незалежно від обраного аудитором напрямку перевірки, інвентаризація товарів проводиться інвентаризаційною комісією підприємства в присутності матеріально відповідальної особи, з якою повинна бути обов'язково укладена угода про повну матеріальну відповідальність. Перед початком інвентаризації матеріально відповідальна особа складає звіт (матеріальний, товарний, товарно-грошовий) і дає відповідну розписку. Інвентаризаційна комісія методом перерахунку, огляду, зважування здійснює фактичну перевірку, результати якої заносяться в інвентаризаційні описи. Кожний лист інвентаризаційного опису підписують голова та члени комісії та матеріально відповідальна особа, далі складаються порівнювальні відомості, на підставі яких результати проведеної інвентаризації відображаються в бухгалтерському обліку. Аудитор повинен перевірити своєчасність, повноту проведення та правильність відображення результатів в відповідних регістрах обліку (пояснювальні записки матеріально відповідальних осіб, у яких виявлено нестачу товарів, наказ про результати проведеної інвентаризації, журнали-ордери № 3, 5, 5А та відомості до них, фінансова звітність, тощо). Аудитор звіряє записи в інвентаризаційних та порівняльних відомостях, перевіряє правильність відображення нестач та оприбуткування виявлених надлишків активів. При проведенні внутрішнього аудиту, щодо порядку здійснення інвентаризації аудитор слід керуватися Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань №879 від 02.09 2014р., в якому передбачено основні процедури проведення інвентаризації.

4. Нестачі, надлишки, пересортування та привласнення товарів працівниками підприємства

Аудитор в ході перевірки має встановити правильність взаємного заліку надлишків і нестач товарів внаслідок пересортиці, що допускається тільки щодо товарів однакового найменування у відповідній кількості за умови, що вони мали місце в одному й тому самому періоді, який підлягав інвентаризації, та в однієї матеріально відповідальної особи. Аудитору слід ознайомитися з документами що підтверджують факт одержання товарів (накладна, товарний чек, акт приймання за кількістю), в яких буде зазначатися кількість товарів та їх ціна. Також аудитор повинен ознайомитися з правильним відображення нестач та надлишків на рахунках бухгалтерського обліку. У бухгалтерському обліку вартість зниклого товару, щодо якого не виявлено винних осіб, відображається, відповідно до п. 20 П(С)БО 16 «Витрати», за дебетом субрахунку 947 «Нестачі і втрати від псування цінностей». Разом зі списанням на інші операційні витрати товарів, за нестачу яких винних осіб не встановлено, балансова вартість списаних товарів зараховується на позабалансовий рахунок 07 «Списані активи», а саме — на субрахунок 072 «Невідшкодовані недостачі та втрати від псування цінностей». Надлишки в свою чергу відображаються на рахунок 716 «Відшкодування раніше списаних активів».

Підсумовуючи все вище зазначене, слід відмітити, що внутрішній аудит щодо руху товарів набуває особливої ролі, доповнюючи систему управлінського обліку і внутрішнього контролю. Особливістю його є те, що він вимагає застосування процедур, які повинні відображати специфіку кожного етапу руху товарів.